

ВИЗНАННЯ ДОКАЗІВ НЕДОПУСТИМИМИ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ¹

RECOGNITION OF EVIDENCE INADMISSIBLE DURING PRE-TRIAL INVESTIGATION: PROBLEMATIC ASPECTS AND WAYS TO OVERCOME THEM

Митчик Д.Р., студент IV курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті проаналізовано проблемні аспекти визнання слідчими суддями доказів недопустимими на стадії досудового розслідування. На основі доктринального аналізу виокремлено два протилежні підходи щодо можливості такого визнання: формальний та функціональний. На переконання автора, позиція представників формального підходу полягає у неможливості визнання слідчим суддею доказів недопустимими, що є наслідком формального тлумачення представниками підходу вимог законодавства. Позиція представників функціонального підходу полягає у можливості визнання доказів недопустимим слідчим суддею під час досудового розслідування, що вбачається з природи його діяльності та функціонального призначення інституту слідчого судді у кримінальному провадженні.

Автором детально проаналізовано та узагальнено практику слідчих суддів Вищого антикорупційного суду щодо досліджуваного питання, на підставі чого додатково досліджено та виокремлено три концепції слідчих суддів Вищого антикорупційного суду у межах другого (функціонального) наукового підходу. Перша концепція полягає у можливості визнання доказів недопустимими з огляду на допущені істотні порушення прав людини під час їх отримання, друга – з огляду на істотні порушення прав людини та неможливість усунення цих порушень у подальшому, а третя – з огляду на будь-які підстави, що зумовлюють недопустимість доказів.

Аналіз проблеми надав підстави автору для висновку про відсутності єдності у науковців та правозастосувачів стосовно можливості та підстав визнання доказів недопустимими під час досудового розслідування. Виявлене потребує вирішення і тому автор обґрунтовує доцільність розвитку функціонального підходу та пропонує відповідні законодавчі зміни. Автор доповнює позицію представників функціонального підходу новим обґрунтуванням його застосування: забезпеченням дотримання права на справедливий суд та реалізації принципу верховенства права. За результатами дослідження обґрунтовано необхідність внесення змін до статті 89 Кримінального процесуального кодексу України, які б передбачали закріплення права слідчого судді визнавати докази недопустимими.

Ключові слова: докази і доказування, недопустимість доказів, істотне порушення прав людини, слідчий суддя, судовий контроль, досудове розслідування.

The article analyzes the problematic aspects of the recognition of evidence by investigating judges as inadmissible at the stage of pre-trial investigation. Based on the doctrinal analysis, the author distinguishes two opposing approaches to the possibility of such recognition: formal and functional. According to the author, the position of the representatives of the formal approach is that it is impossible for the investigating judge to recognize evidence as inadmissible, which is a consequence of the formal interpretation of the requirements of legislation by the representatives of this approach. The position of representatives of the functional approach is that it is possible for an investigating judge to declare evidence inadmissible during a pre-trial investigation, which is evident from the nature of his/her activities and the functional purpose of the institute of an investigating judge in criminal proceedings.

The author analyzes and summarizes in detail the practice of investigating judges of the High Anti-Corruption Court with regard to the issue under study, and on this basis, the author additionally investigates and distinguishes three concepts of investigating judges of the High Anti-Corruption Court within the second (functional) scientific approach. The first concept is the possibility of declaring evidence inadmissible due to significant human rights violations committed during its receipt, the second – due to significant human rights violations and the impossibility of eliminating these violations in the future, and the third – due to any grounds that determine the inadmissibility of evidence.

The analysis of the issue has led the author to conclude that there is no consensus among scholars and practitioners regarding the possibility and grounds for declaring evidence inadmissible during the pre-trial investigation. This identified gap requires resolution; therefore, the author justifies the expediency of developing the functional approach and proposes corresponding legislative amendments. The author complements the position of the proponents of the functional approach with a new rationale for its application: ensuring the right to a fair trial and upholding the principle of the rule of law. Based on the results of the study, the necessity of amending Article 89 of the Criminal Procedure Code of Ukraine is substantiated to provide for the investigating judge's authority to declare evidence inadmissible.

Key words: evidence and proof, inadmissibility of evidence, significant violation of human rights, investigating judge, judicial control, pre-trial investigation.

Постановка проблеми. Конституція у ст. 8 передбачає, що в Україні визнається та діє принцип верховенства права [1], одним з елементів якого є принцип дотримання прав людини [2, с. 177]. Звісно ж, виникають ситуації, коли права людини можуть та мають бути обмежені, особливо в ході досудового розслідування. Тому, шукаючи баланс між дотриманням прав людини та їх пропорційним обмеженням для досягнення цілей кримінального провадження, законодавець передбачив існування інституту слідчого судді, який здійснює судовий контроль за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

Під час реалізації функції судового контролю слідчі судді, зокрема слідчі судді Вищого антикорупційного суду («ВАКС»), неодноразово зіштовхуються з клопотаннями про визнання доказів недопустимими. Складність вирішення таких клопотань полягає у неоднозначності положень Кримінального процесуального кодексу України («КПК Укра-

їни», «Кодекс»), яка породила низку дискусій серед правників [3, с. 92-93]. Ця невизначеність створює ряд проблем стосовно відсутності усталеної практики та порушення принципу верховенства права. Намагаючись розв'язати ці проблеми, дослідження та вирішення дискусії стосовно визнання доказів недопустимими на стадії досудового розслідування отримує особливого практичного та теоретичного значення.

Аналіз досліджень та публікацій. Питання визнання доказів недопустимими під час досудового розслідування досліджували А. Бондюк, О. Брисковська, Т. Льєва, Т. Лукашкіна, В. Михайленко, О. Осетрова, А. Павлишин, А. Панова, В. Рожнов, О. Савицький, А. Сизоненко, В. Смирнов, О. Торбас, Л. Удалова, Т. Фоміна та інші. Попри чисельність робіт на цю тему, дискусія залишається невирішеною, що стало підставою для проведення подальших наукових досліджень.

Метою статті є дослідження проблем визнання слідчими суддями ВАКС доказів недопустимими на стадії досудового розслідування.

¹ Наукову роботу відзначено як переможну в конкурсі наукових робіт, приуроченому до п'ятиріччя діяльності Вищого антикорупційного суду у 2024 році.

Таблиця 1

Суддя	Випадки, коли суддя вважає за можливе визнати докази недопустимими	Випадки, коли суддя не вважає за можливе визнати докази недопустимими
А. Біцок	«докази отримані внаслідок істотного та очевидного порушення прав та свобод людини» [15]	«повинен вирішувати суд під час судового розгляду» [16]
В. Воронько	«[докази] отримані внаслідок істотного та очевидного порушення прав та свобод людини і їх недопустимість виникла внаслідок таких обставин, які [...] не можуть бути усунуті в ході подальшого досудового розслідування чи судового розгляду» [18]	«суд вирішує питання допустимості доказів лише під час їх оцінки в нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення» [19]
Н. Мовчан	«докази отримані внаслідок істотного та очевидного порушення прав та свобод людини і їх недопустимість обумовлена такими обставинами, які [...] не можуть бути усунуті у ході подальшого розслідування чи судового розгляду або шляхом надання додаткових матеріалів» [20]	«слідчий суддя [...] не вправі оцінювати докази з точки зору їх [...] допустимості для встановлення саме вини особи» [21]
О. Ткаченко	«може визнавати докази недопустимими, а також і очевидно недопустимими, при здійсненні ним судового контролю» [22]	«має оцінювати [...] докази не в контексті їх [...] допустимості [...] з метою отримання висновків, які є необхідними для ухвалення вироку» [23]
Л. Задорожна	(Позиція щодо можливості визнання) «коли: 1) такі докази отримані внаслідок істотного та очевидного порушення прав та свобод людини і 2) їх недопустимість обумовлена такими обставинами, які [...] не можуть бути усунуті в ході подальшого розслідування чи судового розгляду або шляхом надання додаткових матеріалів» [24]	
О. Федоров	«коли: (1) такі докази, отримані внаслідок істотного та очевидного порушення прав та свобод людини і (2) їх недопустимість обумовлена такими обставинами, які [...] не можуть бути усунуті в ході подальшого розслідування чи судового розгляду або шляхом надання додаткових матеріалів» [25]	«відхиляє доводи [...] про [...] недопустимість [...], оскільки захисники [...] висувають до оцінки наданих доказів такі ж високі вимоги, як під час розгляду обвинувального акту по суті» [26].
Я. Шкодін	«докази, що отримані внаслідок істотного та очевидного порушення прав та свобод людини і їх недопустимість обумовлена такими обставинами, які [...] не можуть бути усунуті в ході подальшого розслідування чи судового розгляду або шляхом надання додаткових матеріалів [...], порушення збирання яких не може бути спростоване» [27]	«за загальним правилом, суд остаточно вирішує питання недопустимості» [27]
К. Сікора	«[повноваження обмежуються] доказами, отриманими внаслідок істотного порушення прав та свобод людини» [28]	«суд вирішує питання допустимості доказів під час їх оцінки в нарадчій кімнаті» [29]
В. Маслов	«очевидне порушення процесуального законодавства під час збирання відповідних доказів» [30]	«не вправі оцінювати докази з точки зору їх [...] допустимості для визнання особи винуватою чи невинуватою» [31]
І. Строгий	(Позиція щодо неможливості визнання) «визначення допустимості [...] доказів є компетенцією суду під час судового розгляду» [32]	
Л. Федорак	«встановлено порушення прав людини і основоположних свобод» [33]	«оцінює кожний доказ з точки зору [...], допустимості, [...] в межах прийняття [...] процесуального рішення» [33]

Виклад основного матеріалу. Аналіз позицій науковців слід розпочати з ствердження А. Павлишина про те, що КПК України не зазначає етап провадження, під час якого можливе визнання доказів недопустимими [4, с. 361]. У цілому, дискусії правників зосередилися саме на вирішенні цього питання. Намагаючись узагальнити думки правників, я виявив існування двох усталених позицій (підходів) щодо цього питання, які пропоную проаналізувати.

Так, представники першого (формального) підходу стверджують, що визнання доказів недопустимими є виключною компетенцією суду, а не слідчого судді. Такої думки дотримуються, зокрема, Т. Фоміна, яка вказує, що слідчий суддя досліджує виключно кількісну складову доказів, а не якісну [5, с. 23], Т. Лукашкіна [6, с. 206] та А. Панова [7, с. 191]. Серед представників формального підходу зразковою є позиція А. Бондюка, який стверджує, що положення КПК України чітко встановлюють суб'єкта визнання доказів недопустимими, яким є суд [8, с. 18]. Тобто, узагальнюючи позицію представників формального підходу, право визнання доказів недопустимими належить виключно суду, оскільки Кодекс не надає цього права слідчому судді.

Натомість представники другого (функціонального) підходу мають протилежну позицію та стверджують, що слідчий суддя має право визнавати докази недопустимими. Такої позиції дотримуються О. Осетрова, А. Сизоненко, О. Брисковська [9, с. 333], О. Торбас [10, с. 309, 311], Л. Удалова, Д. Савицький, В. Рожнова, Т. Льєва [11, с. 30], В. Дрозд, Р. Дударець [3, с. 92-93], В. Смирнов [12, с. 19] та інші вчені. Узагальнюючи позицію представників функ-

ціонального підходу, слідчий суддя має право вирішувати питання допустимості доказів керуючись метою функціонування цього інституту – здійснення судового контролю за дотриманням прав людини під час кримінального провадження. Додатково науковці беруть до уваги положення ст. 94 КПК України, які надають право слідчому судді оцінювати докази, зокрема, на предмет їхньої допустимості [13]. У системному тлумаченні цих аргументів науковці роблять висновок, що слідчий суддя має право визнавати недопустимими тільки ті докази, що отримані внаслідок істотного порушення прав людини, оскільки саме ця підстава співвідноситься з метою діяльності слідчого судді.

У продовження дослідження дискусії правників варто проаналізувати позиції діючих наразі слідчих суддів ВАКС, штат яких затверджений рішенням №2 зборів суддів ВАКС від 25.10.2022 року² [14]. Для наочності результати дослідження систематизовано у формі таблиці, яка відображає позицію кожного слідчого судді ВАКС стосовно питання визнання доказів недопустимими з посиланням на відповідну ухвалу (див. таблицю 1).

Шляхом аналізу практики слідчих суддів ВАКС можна дійти висновку, що судді використовують як функціональний, так і формальний підходи. Вбачається, що слідчі судді ВАКС вибудували чіткі межі судового контролю: слідчий суддя не надає оцінку тим доказам, які підтверджують обставини, що досліджує суд під час судового

² Збори суддів ВАКС рішенням № 1 від 12.07.2023 року припинили спеціалізацію «слідчий суддя» О. Коліушу [17], внаслідок чого дослідження його позицій не проводилося, оскільки аналізувався актуальний стан практики слідчих суддів ВАКС.

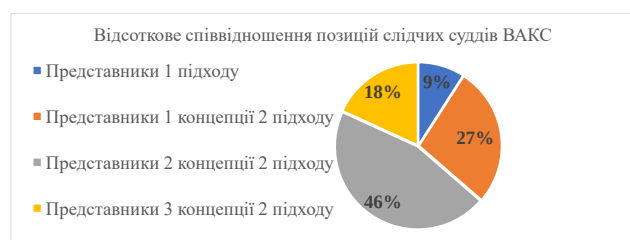
розгляду (прояв формального підходу). Однак, переважна більшість слідчих суддів ВАКС допускає визнання доказів недопустимими, що є проявом функціонального підходу. З урахуванням проведеного дослідження, позиції слідчих суддів ВАКС можна згрупувати наступним чином (див. таблицю 2).

Таблиця 2

Підхід	Підстава для визнання доказів недопустимими	Представники підходу (концепції)
№ 1	Підстави відсутні	І. Строгий
№ 2	(1) Істотне порушення прав людини	А. Біцюк, К. Сікора, Л. Федорак
	(2) Істотне порушення прав людини з додатковими ознаками	В. Воронько, Л. Задорожна, Н. Мовчан, О. Федоров, Я. Шкодін
	(3) Будь-яка підстава, яка є наслідком недопустимості доказів	В. Маслов, О. Ткаченко

Тобто, аналіз практики слідчих суддів ВАКС допоміг виокремити різні концепції у межах функціонального підходу, які відрізняються за підставою визнання доказів недопустимими (див. таблицю 2). Так, переважна більшість слідчих суддів ВАКС вважає підставою визнання доказів недопустимими їх отримання внаслідок істотного порушення прав людини, однак, ця підстава розділяється на дві різні концепції. Представники першої концепції вважають, що для визнання доказів недопустимими достатньо лише їх отримання внаслідок істотного порушення прав людини, натомість представники другої концепції застосовують низку додаткових вимог, а саме: (1) недопустимість доказів має бути обумовлена істотним порушенням прав людини, (2) що не може бути усунуто в ході подальшого розслідування чи розгляду або шляхом надання додаткових матеріалів. Окрім цього, слід брати до уваги і позиції меншості, тобто представників третьої концепції у межах другого підходу та представника формального підходу.

Результат дослідження практики слідчих суддів ВАКС (див. таблиці 1–2) можна візуалізувати за допомогою діаграми (див. діаграму № 1), яка відображає відсоткове співвідношення позицій слідчих суддів ВАКС між собою згідно з підходами та концепціями, яких вони дотримуються у своїй практиці.

Діаграма 1

За допомогою наведених таблиць та діаграми можна продемонструвати проблему відсутності усталеної практики. Вбачається, що слідчим суддям – представникам різних підходів та концепцій для задоволення клопотання про визнання доказів недопустимими необхідно довести різний обсяг обставин: 1) представникам 2 концепції функціонального підходу (п'ятьом суддям з одинадцяти) необхідно довести отримання доказів внаслідок істотного порушення прав людини, обумовленість недопустимості істотним порушенням прав людини та неможливість усунення цих обставин надалі; 2) представникам 1 концепції функціонального підходу (трьом суддям з одинадцяти) – отримання доказів внаслідок істотного порушення прав

людини; 3) представникам 3 концепції функціонального підходу (двом суддям з одинадцяти) – будь-яке з порушень, що зумовлює недопустимість доказів. Натомість представник формального (першого) підходу не передбачає можливість визнання доказів недопустимим слідчим суддею на стадії досудового розслідування.

Наведені результати дослідження підтверджують недоліки практики слідчих суддів ВАКС, оскільки вирішення питання недопустимості доказів залежить від концепції, якої дотримується слідчий суддя, бо одним суддям необхідно довести більший обсяг обставин, іншим – менший, а у деяких випадках можливість визнання доказів недопустимими відсутня. Очевидно, що така нестабільність практики є проблемою та потребує вирішення.

На мою думку, це питання потребує чіткого законодавчого врегулювання задля, як мінімум, забезпечення єдності практики. Вважаю, що слідчий суддя має право визнавати докази недопустимими з будь-яких підстав, що зумовлюють недопустимість доказів. Ця позиція обґрунтовується тим, що використання недопустимих доказів вже порушує основоположне право людини – право на справедливий суд, а слідчий суддя, здійснюючи судовий контроль за дотриманням прав людини, не має допускати порушення цього права. Тобто, пропонується удосконалити позицію науковців-представників функціонального підходу та слідчих суддів ВАКС – представників першої та другої концепції у межах другого підходу (див. таблицю 2), які обґрунтовують можливість визнання доказів недопустимими інституційною метою діяльності слідчого судді. Таким чином, доцільно розвинути третю концепцію функціонального підходу, яку використовують слідчі судді ВАКС О. Ткаченко та В. Маслов.

Вважаю, що використання недопустимих доказів порушує право на справедливий суд, закріплене у ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод («ЄКПЛ») [34]. Так, основним принципом ст. 6 ЄКПЛ, як зазначає Європейський суд з прав людини («ЄСПЛ»), є справедливість [35]. Попри оціночний характер цієї категорії, ЄСПЛ сформував перелік критеріїв, які слід враховувати при оцінці справедливості провадження. Наприклад, у п. 62 рішення по справі «Сітневський та Чайковський проти України» від 10.11.2016 року ЄСПЛ зазначив, що під час дослідження впливу процесуальних недоліків на справедливість провадження треба брати до уваги, зокрема: «(е) Якщо доказ було отримано незаконним шляхом [...] – характер констатованого порушення» [36]. Наведена позиція ЄСПЛ свідчить, що коли характер порушення дає підстави для визнання доказів недопустимими, то задля забезпечення справедливості провадження ці докази мають бути усунені. За таких обставин стає очевидно, що використання недопустимих доказів порушує основоположне право людини – право на справедливий суд. Вбачається, що подібний підхід вже наявний у КПК України, оскільки інститут недопустимих доказів був введений до Кодексу саме через їх негативний вплив на справедливість кримінального провадження.

Запропонована позиція додатково обґрунтовується дією в Україні принципу верховенства права. Так, Конституційний Суд України («КСУ») в рішенні № 23-рп/2010 від 22.12.2010 року зазначив: «Елементами верховенства права є принципи рівності і справедливості, правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі» [37]. У контексті досліджуваної проблеми слід констатувати порушення наведених КСУ елементів верховенства права (справедливості, належної якості та недвозначності норм, єдності судової практики), що додатково обумовлює необхідність вирішення цього питання, оскільки КСУ також підкреслював і необхідність втілення принципу верховенства права у правозастосовну діяльність [38].

Таким чином, ґрунтуючись на дії принципу верховенства права та меті діяльності слідчого судді, останній не має допускати використання стороною обвинувачення недопустимих доказів, оскільки це порушує основоположне право людини. Саме тому слідчий суддя не має обмежувати свою діяльність визнанням недопустимими лише тих доказів, що отримані внаслідок істотного порушення прав людини. На моє переконання, системне тлумачення Кодексу вже дозволяє зробити такий висновок. Однак, задля остаточного вирішення цього питання, необхідно викласти положення ст. 89 КПК України у наступній редакції:

«1. Слідчий суддя, суд, керуючись, зокрема, положеннями статей 86-90 цього Кодексу, вирішує питання допустимості доказів під час їх оцінки в нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення.

2. У разі встановлення очевидної недопустимості доказу під час судового засідання слідчий суддя, суд визнає цей доказ недопустимим, що тягне за собою неможливість дослідження такого доказу або припинення його дослідження в судовому засіданні, якщо таке дослідження було розпочате.

3. За результатами розгляду клопотання про визнання доказів недопустимими на стадії досудового розслідування постановляється ухвала згідно з правилами цього Кодексу.

4. Сторони кримінального провадження, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, мають право під час судового засідання подавати клопотання про визнання доказів недопустимими, а також наводити заперечення проти визнання доказів недопустимими».

Запропоновані зміни чітко встановлюють право слідчого судді визнавати докази недопустимими з будь-яких підстав, що зумовлюють їх недопустимість. Також, я пропоную на стадії досудового розслідування виносити ухвалу про визнання доказів недопустимими (ч. 3 ст. 89 КПК України у запропонованій редакції). Ця пропозиція обґрунтовується необхідністю підтвердження недопустимості доказів, наприклад, задля запобігання його використання стороною обвинувачення в обвинувальному акті та інших процесуальних документах. Також, винесення ухвали необхідне для забезпечення права на її оскарження, внаслідок чого додатково необхідно внести зміни у положення ч. 1 ст. 309 КПК України шляхом доповнення пере-

ліку ухвал, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування.

Наприкінці варто підкреслити, що запропонована концепція має низку додаткових переваг, про частину з яких у своїй науковій роботі зазначала нинішня голова ВАКС В. Михайленко [39, с. 229]. Наприклад, одним з позитивних наслідків є заощадження ресурсів та розвантаження судової системи, бо не всі провадження потраплять до суду з обвинувальним актом, оскільки визнання слідчим суддею доказів недопустимими унеможливило їх використання в обвинувальному акті (ст. 86 та ст. 110 Кодексу). Також, слід використовувати доктрину «плодів отруйного дерева», зміст якої влучно підкреслили О. Капліна та В. Маринів: «отруйне дерево дає отруйні плоди» [40, с. 243]. Тобто, низка похідних від недопустимого доказів так само є недопустимими, про що має зазначити слідчий суддя в ухвалі. Тобто, запропоновані зміни не лише поставлять крапку в дискусії правників, а й принесуть додаткові позитивні зміни у кримінальний процес.

Висновки. Питання визнання слідчим суддею доказів недопустимими є неврегульованим, внаслідок чого існують різноманітні підходи та концепції з цього приводу. Під час дослідження виокремлено два загальних підходи щодо вирішення цього питання: формальний та функціональний, а у межах другого додатково виявлено існування трьох концепцій. Керуючись другим підходом та пропонуючи його подальший розвиток встановлено, що слідчий суддя має право визнавати докази недопустимими з будь-якої підстави, що зумовлює їх недопустимість, оскільки саме по собі використання недопустимих доказів порушує основоположне право людини – право на справедливий суд, що не має допускати слідчий суддя. Для остаточного вирішення виявленої дискусії, подолання неусталеності судової практики та зміцнення реалізації принципу верховенства права наведено низку змін, які слід впровадити у КПК України, що додатково сприятимуть підвищенню ефективності кримінальних проваджень.

Подяки. Автор висловлює вдячність Коломійчуку В'ячеславу Олеговичу за всебічну підтримку, конструктивні зауваження та цінні рекомендації, які сприяли підготовці цього наукового дослідження.

Автор висловлює окрему подяку колективу Вищого антикорупційного суду за високу оцінку цієї роботи та визнання її переможною у конкурсі наукових робіт, проведеному з нагоди п'ятиріччя діяльності суду у 2024 році.

ЛІТЕРАТУРА

- Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 11.09.2024);
- Головатий С. П. Верховенство права (правовладдя): як його тлумачить Венеційська Комісія. *Право України*. 2011. № 10. С. 154–184. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/golovaty_s_verhovenstvo_prava_pravovladya_2011_0.pdf (дата звернення: 11.09.2024);
- Визнання доказів недопустимими в кримінальному провадженні: аналіз слідчої практики крізь призму судових рішень: монографія / В. Г. Дрозд, В. В. Бурлака, Л. В. Гаврилюк та ін.; Харків: нац. ун-т внутр. справ; Держ. наук.-досл. ін-т. Київ: 7БЦ, 2021. 425 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a111dafa-7e7f-4b09-8122-311f4e574bef/content> (дата звернення: 11.09.2024);
- Павлишин А. А. Окремі питання допустимості доказів за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 р. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2014. Вип. 59. С. 356–364. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2014_59_51 (дата звернення: 11.09.2024);
- Фоміна Т. Г. Оцінка слідчим суддею, судом вагомості наявних доказів під час застосування запобіжних заходів: *Ukraine – EU. Innovations in Education, Technology, Business and Law: collection of international scientific papers*. – Chernihiv : CNUT. 2018. С. 21–23. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/UkraineEU.pdf> (дата звернення: 11.09.2024);
- Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / За редакцією С. В. Ківалова та С. І. Кравченко. Одеса: Фенікс, 2020. 924 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c3097bff-798a-4feb-aab0-502a165ed4e8/content> (дата звернення: 11.09.2024);
- Панова А. В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні: монографія. Харків: Право, 2017. 256 с.
- Бондюк А. Ф. Процесуальні основи статусу слідчого судді у кримінальному провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2017. 19 с.
- Осетрова О. С., Сизоненко А. С., Брисковська О. М. Система підстав визнання доказів недопустимими в кримінальному провадженні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2 (14). С. 340–349. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/cc7a0a98-1521-4116-bc03-b7f4ffbfedede/content> (дата звернення: 11.09.2024);
- Торбас О. О. Роль слідчого судді в процесі оцінки доказів у кримінальному провадженні: *Підприємництво, господарство і право. Кримінальний процес*. 2020. Вип. № 5. С. 309–312. URL: <http://www.pgj-journal.kiev.ua/archive/2020/5/55.pdf> (дата звернення: 11.09.2024);
- Функція судового контролю у кримінальному процесі: монографія / Л. Д. Удалова та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 176 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/TSUL/0036760.pdf> (дата звернення: 11.09.2024);

12. Смирнов В. А. Допустимість як критерій оцінки доказів у кримінальному провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Смирнов В'ячеслав Анатолійович; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2021. 24 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/176d9393-8697-42a0-8da0-504df8717185/content> (дата звернення: 11.09.2024);
13. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Дата оновлення: 07.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 11.09.2024);
14. Про визначення кількості та персонального складу слідчих суддів: рішення № 2 зборів суддів Вищого антикорупційного суду. 25.10.2022. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/self-government/decisions/25-10-2022_2.pdf (дата звернення: 11.09.2024);
15. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 11 липня 2024 р., судова справа № 991/5813/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120418041> (дата звернення: 11.09.2024);
16. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 22 квітня 2024 р., судова справа № 991/2193/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118674488> (дата звернення: 11.09.2024);
17. Про припинення спеціалізації суддям Коліушу О.Л. та Гавриленко Т.Г.: рішення № 1 зборів суддів Вищого антикорупційного суду. 12.07.2023. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/self-government/decisions/12-07-2023_1.pdf (дата звернення: 11.09.2024);
18. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 16 березня 2023 р., судова справа № 991/1790/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109835523> (дата звернення: 11.09.2024);
19. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 07 серпня 2024 р., судова справа № 991/6685/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120968223> (дата звернення: 11.09.2024);
20. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 15 січня 2024 р., судова справа № 991/5/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116436381> (дата звернення: 11.09.2024);
21. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 13 лютого 2024 р., судова справа № 991/10747/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117095388> (дата звернення: 11.09.2024);
22. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 09 вересня 2022 р., судова справа № 991/3347/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106230655> (дата звернення: 11.09.2024);
23. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 28 серпня 2024 р., судова справа № 991/7772/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121322408> (дата звернення: 11.09.2024);
24. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 30 червня 2024 р., судова справа № 991/3719/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119620125> (дата звернення: 11.09.2024);
25. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 24 січня 2023 р., судова справа № 991/509/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108683798> (дата звернення: 11.09.2024);
26. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 15 серпня 2022 р., судова справа № 991/1960/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105811392> (дата звернення: 11.09.2024);
27. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 24 січня 2022 р., судова справа № 991/7486/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102700511> (дата звернення: 11.09.2024);
28. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 15 листопада 2023 р., судова справа № 991/9822/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115028868> (дата звернення: 11.09.2024);
29. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 15 серпня 2023 р., судова справа № 991/6830/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112938246> (дата звернення: 11.09.2024);
30. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 01 липня 2024 р., судова справа № 991/5532/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120245734> (дата звернення: 11.09.2024);
31. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 23 липня 2023 р., судова справа № 991/6155/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120675680> (дата звернення: 11.09.2024);
32. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 15 січня 2024 р., судова справа № 991/256/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116419133> (дата звернення: 11.09.2024);
33. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 28 червня 2024 р., судова справа № 991/5526/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120221289> (дата звернення: 11.09.2024);
34. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 11.09.2024);
35. Judgment of the European Court of Human Rights: CASE OF «GREGAČEVIĆ v. CROATIA». 10.10.2012. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-112090> (дата звернення: 11.09.2024);
36. Рішення Європейського суду з прав людини: СПРАВА «СІТНЕВСЬКИЙ ТА ЧАЙКОВСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ». 10.11.2016. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr?i=001-181514> (дата звернення: 11.09.2024);
37. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху), справа від 22.12.2010 № 23-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-10#Text> (дата звернення: 11.09.2024);
38. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання), справа від 02.11.2004 року № 15-рп/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text> (дата звернення: 11.09.2024);
39. Михайленко В. В. Проблемні аспекти оцінки доказів слідчим суддею у кримінальному провадженні: *Порівняльно-аналітичне право*: електрон. наук. фахове вид. 2019. Вип. 3. С. 225–230. URL: <https://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/Porivnyalno-analitichne-pravo-3-2019-1.pdf#page=225> (дата звернення: 11.09.2024);
40. Капліна О. В., В. Маринів. Проблеми допустимості доказів, поданих відповідно до статті 66 КПК України особами із використанням технічних засобів отримання інформації. *Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. Харків*. 2011. Вип. № 3 (66). С. 238–249. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12050/1/Kaplina_Maryniv_238-249.pdf (дата звернення: 11.09.2024).